

УДК 352:342

DOI: 10.35432/tisb322024334130

Любов Титаренко

*к.політ.н., доцент, доцент кафедри соціально-гуманітарних наук
Навчально-наукового інституту публічної служби та управління
Національного університету «Одеська політехніка»
<https://orcid.org/0000-0001-8994-3467>
e-mail: lubowt@ukr.net*

Ганна Коваль

*д.держ.упр., професор, професор кафедри
публічного управління та адміністрування,
Державний університет економіки і технологій, м.Кривий Ріг
<https://orcid.org/0000-0001-5317-6876>
e-mail: koval.gv@ukr.net*

Юрій Чорниш

*провідний фахівець відділу персоналу
Львівського державного університету безпеки життєдіяльності
<https://orcid.org/0000-0003-0578-7351>
e-mail: settik27@gmail.com*

МЕХАНІЗМИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ ЧЕРЕЗ ІНФРАСТРУКТУРНУ МОДЕРНІЗАЦІЮ ГРОМАД

У статті розглянуто сутність дефініцій «модернізація», «інфраструктура», виокремлено особливості формування та функціонування системи управління інфраструктурою територіальних громад в умовах децентралізації. Авторкою окреслено періоди дослідження модернізації у другій половині ХХ століття й по сьогодні. Зазначено, що сучасні виклики розвитку інфраструктури громад включають наступні аспекти: застарілість мереж і об'єктів; дефіцит фінансування; недостатня спроможність управлінських кадрів; низький рівень цифровізації процесів управління; вплив війни, що включає пошкодження об'єктів, зміна логістики, переміщення населення тощо. Виокремлені основні механізми інфраструктурної модернізації громад: інституційні, які включають законодавчі, нормативно-програмні і стратегічні рішення; фінансові, до складу яких входять субвенції, дотації, кошти Державного фонду регіонального розвитку та державно-приватне партнерство; організаційні, що включають проєктний менеджмент, координацію та публічний моніторинг. У висновках автори стверджують, що для відновлення інфраструктури громад необхідно надати можливість переглянути та поліпшити існуючі локальні бізнес-системи, зробити їх більш стійкими до майбутніх загроз, криз та природних лих. Програма відновлення повинна включати в себе заходи для захисту навколишнього середовища та зменшення впливу на зміни клімату. В епоху цифрової економіки, де обмін даними та інформацією відіграє ключову роль у сфері бізнесу, політики та повсякденному житті, забезпечення інфраструктурної безпеки набуває критичного значення для стабільності та продуктивності локальних спільнот. Водночас з поглибленням цифрової трансформації постають нові загрози та виклики, які потребують адекватних рішень.

Ключові слова: управління, інфраструктурна модернізація, механізми, ефективність, органи місцевого самоврядування, територіальна громада, децентралізація, стратегія розвитку, цифрові інструменти.

Lyubov Tytarenko

*PhD in Political Sciences, Docent, Associate Professor of
the Department of Social and Humanitarian Sciences
ESI of Public Service and Administration
Odesa Polytechnic National University
<https://orcid.org/0000-0001-8994-3467>
e-mail: lubowt@ukr.net*

Ganna Koval

*Doctor of Sciences in Public Administration, Full Professor, Professor of
the Department of Public Management and Administration,
State University of Economics and Technology (Kryvyi Rih)
<https://orcid.org/0000-0001-5317-6876>
e-mail: koval.gv@ukr.net*

Iurii Chornysh

*Leading Specialist of the Personnel Department,
Lviv State University of Life Safety
<https://orcid.org/0000-0003-0578-7351>
e-mail: settik27@gmail.com*

MECHANISMS FOR ENHANCING THE EFFECTIVENESS OF PUBLIC AUTHORITIES THROUGH INFRASTRUCTURAL MODERNIZATION OF COMMUNITIES

The article examines the essence of the definitions «modernization» and «infrastructure», highlighting the specifics of forming and operating the infrastructure management system of territorial communities under conditions of decentralization. The author identifies distinct periods of modernization research from the second half of the 20th century to the present day.

It is noted that current challenges in community infrastructure development include the following aspects: outdated networks and facilities; lack of funding; insufficient capacity of managerial staff; low level of digitalization in management processes; and the impact of war, including infrastructure damage, changes in logistics, and population displacement.

The main mechanisms of infrastructural modernization of communities are outlined as follows: Institutional mechanisms, including legislative, regulatory, programmatic, and strategic decisions; Financial mechanisms, which encompass subsidies, grants, funding from the State Fund for Regional Development, and public-private partnerships; Organizational mechanisms, which include project management, coordination, and public monitoring.

In the conclusions, the authors assert that restoring community infrastructure requires the opportunity to revise and improve existing local business systems, making them more resilient to future threats, crises, and natural disasters. The recovery program must include measures for environmental protection and mitigating the impacts of climate change. In the digital economy era, where the exchange of data and information plays a key role in business, politics, and daily life, ensuring infrastructure security is of critical importance for the stability and productivity of local communities. At the same time, the deepening of digital transformation brings new threats and challenges that require appropriate solutions. The research suggests that the synergistic interplay of these mechanisms is crucial for fostering sustainable and adaptive infrastructure systems within communities.

Keywords: governance, infrastructure modernization, mechanisms, effectiveness, local self-government bodies, territorial community, decentralization, development strategy, digital tools.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими та практичними завданнями. Сьогодні демократія є найзатребуванішою формою політичного устрою суспільства, що дає можливість людям не тільки обирати керівників, а й контролювати владу. Незважаючи на всі проблеми, що постають у рамках демократичної форми організації суспільства, його державно-політичного устрою, саме влада народу найкраще справляється з викликами сучасності [11]. Одним із ключових чинників підвищення ефективності органів публічної влади є інфраструктурна модернізація громад, яка впливає на якість послуг та життя населення, але головне – зміцнює довіру громадян до влади. Саме тому процеси децентралізації, що надають громадам більше повноважень та ресурсів, створюють міцне підґрунтя для таких перетворень. Коли мешканці безпосередньо залучені до вибору та контролю за реалізацією інфраструктурних проєктів, це забезпечує їхню відповідність реальним потребам та прозорість використання коштів. У результаті громадяни перетворюються з пасивних спостерігачів на активних учасників розбудови власної громади, що є найвищим проявом дієвої демократії. Така згуртованість і довіра на локальному рівні формують фундамент загальнонаціональної стійкості до будь-яких зовнішніх та внутрішніх загроз.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які спираються автори. Важливі аспекти розвитку механізмів підвищення ефективності органів публічної влади через інфраструктурну модернізацію громад розглядалися такими вченими як: Бужинська К., Вахович І., Гарус А., Коваль Г., Колісніченко Н., Погуляйко Ю., Поліщук Ю., Яценко В. та інші.

Проте зазначимо, що і сьогодні дане питання є актуальним і дослідники повинні враховувати умови воєнного стану, повоєнної відбудови, їх впливу на розвиток механізмів підвищення ефективності органів публічної влади через інфраструктурну модернізацію громад.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є дослідження механізмів підвищення ефективності публічної влади через інфраструктурну модернізацію громад.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. На думку дослідників, «модернізація утворилася як парадигма прогресивних змін індустріального суспільства і стала синонімом змін при аналізі різних історичних періодів» [1, с. 15]. Такий підхід дає підстави вважати, що основи вивчення цього явища заклали такі класики соціальної філософії, як О. Конт, Е. Дюркгейм, Г. Спенсер, К. Маркс, які, хоч спеціально і не використовували термін «модернізація», багато зробили для розкриття сутності процесу модернізації. Зокрема, Г. Спенсер у своїх працях виклав основи теорії прогресу, стержнем якої було твердження, що «прогрес не випадковість, а необхідність» [10, с. 195].

Досліджуючи поняття «модернізація», слід зазначити, що воно має багато визначень. Знаний американський соціолог Нейл Сметзер описує модернізацію як комплексний, багатовимірний здвиг, що охоплює шість життєво важливих сфер – економіку, освіту, політику, сімейно-шлюбні стосунки, релігію і соціальну стратифікацію [12, с. 747].

Модернізація – це своєрідне ментальне зрушення, досягнення особливого стану розуму, який характеризується вірою у прогрес, схильністю до економічного зростання, готовністю адаптуватися до змін [11]. Відомий польський соціолог П. Штомпка подає тлумачення модернізації, виділяючи його три значення, а саме:

- 1) модернізація – синонім усіх прогресивних соціально-економічних змін, коли суспільство рухається уперед;
- 2) поняття «модернізації» тотожне поняттю «сучасність» і означає комплекс соціальних, політичних, економічних, культурних і інтелектуальних трансформацій, які

відбувалися на Заході з XVI століття і досягли свого апогею в XIX – XX століттях. Сюди належать процеси індустріалізації, урбанізації, раціоналізації, бюрократизації, домінуючого впливу капіталізму, поширення індивідуалізму і мотивацій успіху, утвердження розуму та науки;

3) термін «модернізація» стосується відсталих або слаборозвинутих суспільств і описує їхні зусилля, спрямовані на те, щоб «догнати» провідні, найбільш розвинуті країни, які існують з ними в одному історичному часі, в рамках єдиного глобального суспільства [9, с. 197].

Таким чином, узагальнюючи погляди вчених різних років, ми можемо констатувати, що модернізація – це перехід від традиційного суспільства до сучасного, яке характеризується відповідним рівнем масової освіти, орієнтацією на інструментальні цінності, відповідним рівнем соціального життя, поступальним розвитком тощо.

Теорія модернізації пройшла значний період еволюції, розпочинаючи свій шлях з XVIII століття, початку першої промислової революції, яка символізувалась механізацією виробничих процесів, проходила час індустріалізації, урбанізації, до нинішнього періоду автоматизації, інформатизації. Науковцями вирізняються три хвилі дослідження модернізації у другій половині XX століття (табл. 1).

Таблиця 1.

Дослідження модернізації у другій половині XX століття

Період	Хвиля дослідження модернізації	Теорії модернізації
1950–1960	Хвиля класичної модернізації	Теорія класичної модернізації, теорія залежності, теорія світової системи
1970–1980	Хвиля постмодернізації	Постіндустріальне суспільство, постмодернізм, теорія постмодернізації
1980-до нині	Хвиля нової модернізації	Теорія триваючої модернізації, теорія рефлексивної модернізації, теорія триваючої модернізації, теорія множинних сучасностей, теорія вторинної модернізації

Джерело: сформовано на основі [2], [9], [10].

Інфраструктура (від «інфра...» і «структура») – це сукупність специфічних форм, методів і процесів, а також різноманітних споруд та комунікацій, що забезпечують загальні умови і нормальне функціонування економічної, соціальної, екологічної та інших галузей життєдіяльності суспільства, його відтворення і розвиток. Ці умови створюються комплексом галузей економіки, системою техніко-технологічних, організаційних, соціальних, комунікаційних взаємозв'язків усіх елементів інфраструктури [8].

Інфраструктурна модернізація економіки регіонів – це інноваційна трансформація комплексу взаємозалежних і взаємодіючих елементів регіональної інфраструктури, спрямованої на забезпечення системного високотехнологічного, наукомісткого, експорторієнтованого відтворення економіки.

У відновленні громад після війни інфраструктура відіграватиме надзвичайно важливу

роль, адже охоплює широкий спектр фізичних об'єктів та систем, включаючи дороги, водопостачання, каналізацію, енергетичні мережі, лікарні, школи, мости та багато інших об'єктів, необхідних для функціонування громад та підтримки якості життя їх мешканців. Інфраструктура, що заснована на інноваціях, сприяє досягненню соціальних, економічних та екологічних цілей. Вона може збільшити доступність та ефективність послуг, покращити інфраструктуру для сталого господарювання, сприяти збереженню природних ресурсів. Інновації в сфері інфраструктури громад відкривають можливості для розвитку нових секторів та підприємництва, що сприяє створенню робочих місць та підвищенню якості життя населення. Таким чином, розвиток інфраструктури громад на інноваційних засадах є важливою складовою для сталого майбутнього місцевих спільнот [9].

Сучасні виклики розвитку інфраструктури громад включають наступні аспекти: застарілість мереж і об'єктів; дефіцит фінансування; недостатня спроможність управлінських кадрів; низький рівень цифровізації процесів управління; вплив війни, що включає пошкодження об'єктів, зміна логістики, переміщення населення тощо. Для подальшого вдосконалення системи управління інфраструктурою територіальної громади необхідно розробляти стратегію розвитку громад з урахуванням інфраструктурних потреб; поєднувати містобудівне та інфраструктурне планування; залучати інвестиції; впроваджувати основні засади державно-приватного партнерства; підвищувати управлінські спроможності громад через навчання, обмін досвідом та створення міжмуніципальних об'єднань; участь громадськості в ухваленні рішень щодо пріоритетів інфраструктурного розвитку.

Таким чином, територіальні громади та громадськість здатні брати активну і ефективну участь у прийнятті рішень щодо відбудови країни і здійснювати контроль за діяльністю владних структур, використовуючи цифрові технології.

Досліджуючи сутність інфраструктури громад у контексті децентралізації в Україні, слід зазначити, що вона відіграє важливу роль у реформуванні системи місцевого самоврядування та поліпшенні якості життя населення. Місцеві громади можуть самостійно вирішувати, які проекти і об'єкти інфраструктури є для них пріоритетними. Наприклад, вони можуть вкладати кошти у покращення стану доріг, розвиток освіти та охорони здоров'я, розвиток культурних та спортивних закладів, покращення комунальних послуг тощо. Це стимулює конкуренцію між різними громадами, оскільки вони повинні конкурувати за інвестиції, людський капітал та розвиток. Децентралізація сприяє більш ефективному використанню ресурсів та підвищує відповідальність місцевих влад та результати їхньої діяльності в галузі інфраструктури [9, с. 55].

В сучасних умовах реформи децентралізації та трансформації публічного управління важливими є механізми підвищення ефективності публічної влади через інфраструктурну модернізацію. До основних механізмів слід віднести наступні:

- інституційні, які включають законодавчі, нормативно-правові і стратегічні рішення;
- фінансові, до складу яких входять субвенції, дотації, кошти Державного фонду регіонального розвитку та державно-приватне партнерство;
- організаційні, що включають проєктний менеджмент, координацію та публічний моніторинг.

Аналітиками KSE було проведено дослідження, результати якого вказали на те, що саме малі громади є більш успішнішими порівняно з великими. У малих громадах довіра та підприємницька активність сприяли кращому взаєморозумінню місцевих жителів, реєстрації нових підприємств, а також більш успішним інвестиціям в місцевий розвиток [4].

Війна, яка розпочалася у 2014 році і продовжилася широкомасштабним вторгненням військ російської федерації на територію України у 2022 році практично зруйнували ці напрацювання. Десятки тисяч інфраструктурних об'єктів зруйновані, а їх відновлення в умовах тривалої війни практично неможливе. Наша країна зіштовхнулася з надзвичайними розмірами руйнувань, які раніше не мали собі подібних у новітній історії. Жителі декількох

областей України на довгий час залишилися без доступу до фундаментальних речей, таких як питна вода, ліки, електроенергія та медична допомога. Зокрема, це населення Миколаївської, Херсонської, частина Дніпропетровської, Запорізької, Харківської областей. Суттєвих збитків зазнав і бізнес, як і великий, так і малий та середній.

Дослідження, проведені KSE, свідчать про те, що після проведення децентралізації новоутворені об'єднані територіальні громади зібрали від 5% до 122% більше місцевих податків, ніж до їх об'єднання, і приділили більше уваги саме розвитку місцевої інфраструктури (від 46% до 569% більше) [4].

Це свідчить про те, що багато громад вже були на шляху розвитку своєї інфраструктури. В багатьох з них вже були розроблені плани розвитку і налагоджена власна місцева експертиза, а також проекти публічно-приватного партнерства із бізнесом. Війна перервала цей процес, й тому надзвичайно важливо не тільки відновлювати плани, але й пропонувати нові, більш амбітні ідеї, які дозволять громадам відновити себе та стати більш стійкими до подібних криз у майбутньому на основі активізації існуючого потенціалу.

Важливий аспект полягає в тому, що будівництво сучасних інфраструктурних проєктів позитивно впливає на життя громади у багатьох аспектах. Фактично, це дозволяє швидше повернутися до нормального життя для мешканців, підприємств та місцевої влади. Тому вважаємо, що концепція «Build Back Better» («відбудовувати краще, ніж було») може бути важливим підходом у процесі відновлення України. Цей підхід передбачає не лише відновлення завданого ушкодження, а й покращення і зміцнення інфраструктури, бізнес-екосистеми та суспільства в цілому з урахуванням можливих майбутніх криз і загроз.

Як зазначають науковці, перспективи розвитку сталої інфраструктури для повоєнного відновлення пов'язані з такими інструментами:

1. Стале фінансування реконструкції та розвитку інфраструктури, що може включати в себе інвестиції з боку уряду, міжнародних фондів та приватних інвесторів.
2. Впровадження інноваційних технологій в реконструкцію та розвиток інфраструктури, що допоможе підвищити її стійкість до майбутніх викликів та зробить її більш ефективною.
3. Врахування потреб та думки місцевого населення, включення їх у процес планування та управління інфраструктурними проєктами.
4. Зелена інфраструктура, розвиток якої допоможе зменшити вплив на зміни клімату та сприятиме сталому розвитку громад [9].

Інфраструктурна трансформація в громадах на своєму шляху зустрічається з наступними викликами, а саме з дефіцитом ресурсів, кадровими проблемами, низьким, а інколи й незадовільним рівнем участі громадян у суспільному житті, а також з необхідністю уніфікації індикаторів для оцінки результатів

На думку вчених, інфраструктура відіграє ключову роль у повоєнному відновленні громад, сприяючи не лише забезпеченню надання основних послуг населенню, але й забезпечує сталість, економічний розвиток та соціальну стабільність. В умовах повоєнного відновлення важливо надати пріоритетну увагу інноваційній розбудові та модернізації інфраструктури для підвищення якості життя та сталого розвитку громад. В результаті після війни інфраструктура потребує серйозної реконструкції, що доцільно здійснювати на засадах безпеки та сталості. Відновлення інфраструктури надає можливість переглянути та поліпшити існуючі локальні бізнес-системи, зробити їх більш стійкими до майбутніх криз та природних лих. Програма відновлення може включати в себе заходи для захисту навколишнього середовища та зменшення впливу на зміни клімату. В епоху цифрової економіки, де обмін даними та інформацією відіграє ключову роль у сфері бізнесу, політики та повсякденному житті, забезпечення інфраструктурної безпеки набуває критичного значення для стабільності та продуктивності локальних спільнот. Водночас з поглибленням цифрової трансформації постають нові загрози та виклики, які потребують адекватних рішень.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку. На основі вище викладеного ми можемо зазначити, що органи місцевого самоврядування відіграють вирішальну роль у національній стійкості та відновленні, а підвищення ефективності органів публічної влади нерозривно пов'язане з рівнем інфраструктурного розвитку територіальних громад. В умовах децентралізації модернізація інфраструктури виступає ключовим чинником зміцнення спроможності громад, поліпшення якості публічних послуг і досягнення соціально-економічної стійкості.

Слід зазначити, що результативна інфраструктурна модернізація можлива лише за умови поєднання інституційних, фінансових та організаційних механізмів. Актуальними є оновлення нормативно-правової бази, розвиток партнерства між державою та приватним сектором, впровадження інструментів цифрового управління та активізації громадської участі в ухваленні управлінських рішень.

У подальших дослідженнях необхідно приділити увагу аналізу інфраструктурних ризиків та розробці стратегій реагування на них, зокрема через врахування негативних та жакливих наслідків війни, потенціалу цифрових технологій, використання відновлюваних джерел енергії та зелених технологій.

Список використаних джерел

1. Борінштейн Є. Р. Розробка теорії соціокультурної трансформації у вітчизняній та зарубіжній науці: точка зору соціальної філософії. *Вісник СевНТУ*: зб. наук. пр. 2013. № 141.
2. Вахович І., Погуляйко Ю. Інфраструктурна модернізація економіки регіонів України: теоретико-методологічне підґрунтя та інституційні засади. *Економіка та суспільство*. 2022. № 46. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-46-71> (дата звернення: 15.05.2025).
3. Гаманюк О., Пальчук М. Розмір має значення: доходи менших громад зростають швидше, ніж у більших. *Економічна політика*. URL: <https://voxukraine.org/rozmir-maye-znachennya-dohodi-menshih-gromad-zrostayut-shvidshe-nizh-u-bilshih> (дата звернення: 12.05.2025).
4. Гарус А., Нів'євський О. У єдності – сила. Вплив реформи децентралізації на місцеві бюджети в Україні. *Державне управління*. URL: <https://voxukraine.org/u-yednosti-sila-vpliv-reformi-detsentralizatsiyi-na-mistsevi-byudzheti-v-ukrayini/> (дата звернення: 21.05.2025).
5. Державна стратегія регіонального розвитку України на 2021–2027 роки. URL: <https://www.rada.gov.ua/news/razom/225907.html> (дата звернення: 20.03.2025).
6. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні». URL: <https://www.rada.gov.ua/news/razom/225907.html> (дата звернення: 01.10.2025).
7. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254k/96> (дата звернення: 01.10.2025).
8. Омеляненко В., Омеляненко О., Лиштван В. Ключові аспекти інфраструктурної безпеки та сталості в контексті повоєнного відновлення громад (цифровий та бізнес-екосистемний аспект). *Цифрова економіка та економічна безпека*. 2023. Т. 8, № 8. С. 54–61. URL: <https://doi.org/10.32782/dees.8-10> (дата звернення: 26.05.2025).
9. Поліщук Ю. Модернізація як теоретичний концепт: витоки, становлення, сучасні виклики. *Наукові записки*. Випуск 5-6 (79-80). ІПіЕНД ім. І.Ф. Кураса НАН України. С. 194–207.
10. Реформа децентралізації. URL: <https://www.kmu.gov.ua/reformi/efektivne-vryaduvannya/reforma-decentralizatsiyi> (дата звернення: 01.01.2025).
11. Lerner D. The passing of traditional society. Glencoe: Free Press, 1958.
12. Smelser N. J. Processes of social change. *Sociology: an introduction*. 1973. P. 747–748.

References

1. Borinshtein, Ye. R. (2013). Rozrobka teorii sotsiokulturnoi transformatsii u vitchyzniani ta zarubizhnii natsi: tochka zoru sotsialnoi filosofii. [Development of the Theory of Socio-Cultural Transformation in Domestic and Foreign Scholarship: A Social Philosophy Perspective]. Ye. R. Borinshtein. *Sotsialna filosofiia. Visnyk SevNTU: Zbirnyk naukovykh prats*, Issue 141/2013, Series: Filosofiia. Sevastopol. [in Ukrainian].
2. Vakhovych, I., & Pohuliaiko, Yu. (2022). Infrastrukturna modernizatsiia ekonomiky rehioniv Ukrainy: teoretyko-metodolohichne pidhruntia ta instytutsiini zasady. [Infrastructure Modernization of the Regional Economy of Ukraine: Theoretical and Methodological Foundations and Institutional Principles]. *Ekonomika ta suspilstvo*, (46). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-46-71> [in Ukrainian].
3. Hamaniuk, O., & Palchuk, M. (2020). Rozmir maie znachennia: dokhody menshykh hromad zrostaiut shvydshe, nizh u bilshykh. [Size Matters: Revenues of Smaller Communities Grow Faster Than Those of Larger Ones]. *Ekonomichna polityka*. Retrieved from: <https://voxukraine.org/rozmir-maye-znachennya-dohodi-menshih-gromad-zrostayut-shvidshe-nizh-u-bilshih> [in Ukrainian].
4. Harus, A., & Nivievskyi, O. (2020, August 6). U yednosti – syla. Vplyv reformy detsentralizatsii na mistsevi biudzhety v Ukraini. [Strength in Unity: The Impact of Decentralization Reform on Local Budgets in Ukraine]. *Derzhavne upravlinnia*. Retrieved from: <https://voxukraine.org/u-yednosti-sila-vplyv-reformi-detsentralizatsiyi-na-mistsevi-byudzhety-v-ukrayini/> [in Ukrainian].
5. Derzhavna stratehiia rehionalnoho rozvytku Ukrainy na 2021–2027 roky. [State Regional Development Strategy of Ukraine for 2021–2027]. Retrieved from: <https://www.rada.gov.ua/news/razom/225907.html> [in Ukrainian].
6. Zakon Ukrainy "Pro mistseve samovriaduvannia v Ukraini". [Law of Ukraine "On Local Self-Government in Ukraine"]. Retrieved from: <https://www.rada.gov.ua/news/razom/225907.html> [in Ukrainian].
7. Constitution of Ukraine: Law of Ukraine dated June 28, 1996 No. 254k/96-VR. [Constitution of Ukraine: Law of Ukraine 1996]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> [in Ukrainian].
8. Omelianenko, V., Omelianenko, O., & Lyshtvan, V. (2023). Kliuchovi aspekty infrastrukturoi bezpeky ta stalosti v konteksti povojennoho vidnovlennia hromad (tsyfrovyi ta biznes-ekosystemnyi aspekt). [Key Aspects of Infrastructure Security and Sustainability in the Context of Post-War Recovery of Communities (Digital and Business Ecosystem Aspects)]. *Tsyfrova ekonomika ta ekonomichna bezpeka*, (8(08)), 54–61. <https://doi.org/10.32782/dees.8-10> [in Ukrainian].
9. Polishchuk, Yu. (n.d.). Modernizatsiia yak teoretychnyi kontsept: vytoky, stanovlennia, suchasni vyklyky. [Modernization as a Theoretical Concept: Origins, Development, and Contemporary Challenges]. *Naukovi zapysky*, Issue 5–6 (79–80), IPIEND im. I.F. Kurasa NAN Ukrainy, pp. 194–207. [in Ukrainian].
10. Reforma detsentralizatsii. [Decentralization Reform]. Retrieved from: <https://www.kmu.gov.ua/reformi/efektivne-vryaduvannya/reforma-decentralizatsiyi> [in Ukrainian].
11. Lerner, D. (1958). *The Passing of Traditional Society*. Glencoe: Free Press. [in English].
12. Smelser, N. J. (1973). Processes of social change. In *Sociology: An Introduction* (pp. 747–748). New York: Wiley. [in English].